gegaan. (…) Morele ontaarding en zedelijk verval [nemen] schrikwekkend toe![60]

Scholen met de Bijbel, zo had Eykman al dertien jaar eerder betoogd, boden een waarborg tegen dit 'gevaar der besmetting der zonde.'[61] Van de specifiek rooms-katholieke elementen in de Vlaamse cultuur, zoals carnavalsvieringen en een alomtegenwoordige Mariaverering, konden kinderen vooral onder de bekoring komen van de met veel uiterlijk vertoon en uitbundige feestelijkheden gepaard gaande eerste-communieplechtigheid. Niet alleen op rooms-katholieke, maar ook op openbare scholen was het niet ongebruikelijk dat hele schoolklassen gezamenlijk voor de eerste maal in de plaatselijke parochiekerk ter communie gingen. Om protestantse kinderen, die uiteraard aan het ter communie gaan niet mochten deelnemen, voor sociale uitsluiting en pesterijen te behoeden, achtte de gereformeerde ex-priester Lauwers de oprichting en instandhouding van scholen met de Bijbel uit pedagogisch oogpunt noodzakelijk.[62] Op niet-protestantse scholen zouden protestantse kinderen bovendien de indruk kunnen krijgen dat er niets mis was met vloeken. Het ijdel gebruik van Gods naam, zo benadrukte B.W. Ganzevoort (1901-1990), indertijd predikant van de gereformeerde kerk te Gent, was immers een hardnekkig Vlaams volksgebruik.[63] Hoewel een christen een antithetische levenshouding diende aan te nemen – 'wij moeten den strijd in, wij moeten den kamp aanbinden met materialisme en liberalisme en humanisme, met ongeloof en halfheid en valsche neutraliteit'[64] en 'we moeten tegenover de gevallen wereld positie kiezen,'[65] aldus enkele strijdlustige commentaren in *De Torenwachter* –, werd in VPCO-kring onderstreept dat hij zich niet volledig aan de bredere maatschappij zou moeten onttrekken.[66] Dankzij de 'gemene gratie', de door Kuyper geformuleerde notie dat God de wereld ná de zondeval niet totaal had vernietigd en ook buiten de kerk mogelijkheden bood om Hem te eren en te dienen,[67] en op grond van de door God aan de mensheid gegeven plicht zorg te dragen voor Zijn schepping en haar te bewerken, diende een christen zich ten volle dienstbaar te maken aan het komende koninkrijk Gods en ernaar te streven in alle sferen des levens aan de volvoering van dat koninkrijk mee te werken. Alleen scholen met de Bijbel zouden in de aankweking van een antithetische, op realisering van dit Bijbelse cultuurmandaat gerichte mentaliteit kunnen voorzien.[68]

Een zevende en laatste argument vóór schoolstichting op protestants-christelijke grondslag was identiek aan de eerder aangehaalde passage uit de *Gereformeerde Kerkbode voor België* van juni 1907. Bij de doop van hun kind(eren) hadden ouders immers tegenover God en ten overstaan van de gemeente beloofd hun

[58] 'Verantwoording binnengekomen gelden', *Ibid.* 6.3 (november 1932) 3.

[59] 'Eenheid', *Ibid.* 9.4 (maart-april 1936) 1.

[60] Zijlstra, 'Onze roeping', 1.

[61] [J.C.B. Eykman], 'Jaarlijkse algemeene ledenvergadering der Vereen. voor Vl.-Prot.-Chr. Onderwijs', *Ibid.* 6.6 (mei 1933) 1.

[62] Lauwers, 'Enkele gedachten', 1.

[63] B.W.G. [B.W. Ganzevoort], 'Evangelisatie en school', *Ibid.* 4.8 (januari 1931) 2.

[64] H., 'Schoolstrijd', 1.

[65] Eykman, 'Jaarlijkse', 1.

[66] 'Pinksteren en opvoeding', *Ibid.* 4.1 (juni 1930) 1.

[67] C. van der Kooi, 'Gemene gratie', in: G. Harinck e.a. ed., *Christelijke Encyclopedie* I (Kampen 2005) 623-624.

[68] 'Waarom christelijk onderwijs?', *De Torenwachter* 7.1 (november 1933) 1; F.H.T, 'Geloof of verstand', *Ibid.* 8.2 (september-oktober 1934) 2.